

'burgerparticipatie' en heeft het college recent (november 2018) een procesnota 'Burgerparticipatie, leren door doen' voor burgerparticipatie opgesteld en nodigt de raad uit hierover in gesprek te gaan. Uit de bevindingen van het onderzoek blijkt dat participatie bijdraagt aan resultaten voor de samenleving. Echter blijkt ook uit de bevindingen dat participatietrajecten soms zorgen voor beschadigde relaties, met als gevolg dat het enthousiasme en de bereidwilligheid van participanten om samen te werken met gemeente onder druk staat. Uit de bevindingen van het onderzoek blijkt dat een aantal recente casussen veel aandacht krijgt binnen en buiten het gemeentehuis en dat een aantal betrokkenen hoge psychische druk ervaart. Een groeps gesprek met participanten en betrokken ambtenaren bleek om die reden met name voor de Keuchenius-casus niet mogelijk. Tevens blijkt dat de interne rolverdeling tussen raad, college en organisatie onvoldoende helder is bij participatietrajecten. Daarnaast is een aandachtspunt het evalueren en leren van eerdere participatietrajecten. Tot slot is een concreet resultaat van het onderzoek een kader van raadsleden voor de kwaliteit van burgerparticipatie. Raadsleden formuleerden dit kader tijdens een groeps gesprek voor dit onderzoek.

Aanbevelingen

Wij hebben op grond van ons rapport aanbevelingen geformuleerd voor de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie.

Wij doen op basis van het onderzoek de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraad:

1. Investeer in de kwaliteit van het democratisch samenspel. Waarborg een proces van zorgvuldige belangenafweging.
 - > Kom als raad in stelling op belangenafwegingen en politieke keuzevraagstukken. Organiseer dat het college de raad daar goed toe in staat stelt.
 - > Stimuleer en organiseer dat alle belanghebbenden ook een podium krijgen om van zich te laten horen en zich te laten gelden.
 - > Behartig ook die belangen die niet door belanghebbenden verwoord kunnen worden.
 - > Neem inwoners, bedrijven en instellingen mee in de belangenafweging en stimuleer dat zij zich ook kunnen verplaatsen in andere belangen.
2. Investeer in het samenspel binnen gemeente. Organiseer vaker informele werksessies om de informatiepositie van de raad te versterken. Koppel dit bijvoorbeeld aan de beeldvormende fase om goed te weten wat er leeft en speelt rond participatietrajecten en maatschappelijke initiatieven.
3. Ga rond belangrijke politieke onderwerpen als gemeenteraad ook zelf het gesprek aan met de samenleving over politieke keuzevraagstukken.
 - > Politieke keuzevraagstukken geven richting aan interactieve processen en ze vormen de afbakening.
 - > Versterk het politieke primaat door je als raad rechtstreeks in de samenleving te oriënteren op de belangen pro en contra politieke keuzevraagstukken.
4. Werk samen met het college en de ambtelijke organisatie aan de benodigde kwaliteitsgroei.
 - > Stuur en controleer op de kwaliteit van participatie en samenwerking. Het kwaliteitskader dat raadsleden tijdens dit onderzoek schetsen biedt hiervoor een goede basis (zie paragraaf 2.2).
 - > Investeer in de ambtelijke organisatie voor verdere groei en professionalisering.

Wij doen op basis van het onderzoek de volgende aanbevelingen aan het college:

5. Organiseer in samenspel met de raad en de directie de benodigde kwaliteitsgroei en verdere professionalisering. Investeer vooral in:
 - > houding;
 - > gedrag, vaardigheden en een gemeenschappelijke werkwijze;
 - > de organisatorische voorwaarden om de gemeenschappelijke werkwijze ook werkelijk mogelijk te maken.Koppel deze investering aan het zijn van een lerende organisatie (zie ook aanbeveling 10).
6. Sluit de raad bij belangrijke processen actiever aan en zeker aan de voorkant. Speel tussentijds samen in op dynamiek en nieuwe ontwikkelingen als de situatie daar om vraagt.
7. Vergroot het overzicht over maatschappelijke initiatieven.
 - > Faciliteer maatschappelijke netwerken. Verbindt als gemeente partijen in de samenleving zodat zij in samenwerking kunnen bijdragen aan realisatie van maatschappelijke opgaven.

> Stel niet alleen eigen beleid en inzet centraal. Maatschappelijke initiatieven zijn geen aparte werkelijkheid. Deze bieden kansen voor samenwerking om de eigen gemeentelijke doelen te realiseren.

Wij doen op basis van het onderzoek de volgende aanbevelingen aan de ambtelijke organisatie:

8. Borg burgerparticipatie en samenwerking in een gemeenschappelijke professionele werkwijze. Maak dit onderdeel van het dagelijkse werken.
 - a Doe dit diep in de organisatie en niet alleen via de band van de communicatiemedewerkers. Maak van burgerparticipatie geen apart spoor. Schrijf geen aparte nota's burgerparticipatie, stel geen afzonderlijk beleid vast.
 - b Zet vooral in op een praktijk van doen, uitproberen, leren en experimenteren. Groei aan de hand van een permanent doe- en leertraject. Dit sluit aan bij de recente brainstormsessie in het college over burgerparticipatie.¹ Een andere werkwijze leren mensen niet van papier en door er veel over te discussiëren.
 - c Versterk het proces van opdrachtgeven- en opdrachtnemen. Onder meer door het faciliteren en bieden van overzicht van alle opdrachten vanuit het bestuur naar de directie en vanuit de directie naar de organisatie, een 'ex ante' uitvoerbaarheidstoets en 'gezaghebbend nee-zeggen' tegen onuitvoerbare opdrachten.
 - d Investeer in een ordentelijke participatieladder. Doorgrond deze om in elke situatie heldere wijzen te schenken: welk spel spelen we met elkaar? Doe dit op een manier die voor iedereen helder en begrijpelijk is.
9. Ondersteun de professionals 'in de frontlinie': mensen met oog voor initiatiefnemers, die inzet en bijdragen organiseren, die krachten bundelen in goed teamspel, met focus op concrete realisatie.
 - > Training en deskundigheidsbevordering op gebied van procesvaardigheden, samenwerking, communicatie en omgaan met verschillende belangen.
 - > Verschillende organisatieonderdelen, disciplines en beleidsvelden snel en samenhangend aan te laten sluiten op de maatschappelijke opgaven in de frontlinie.
 - > Richtten op wat samenwerking en bewoners nodig hebben. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat je flexibel en meer buiten kantooruren en in de weekenden met hen samenwerkt.
 - > Zoeken en vergroten van de maatschappelijke energie. Zet vooral in op actie, doen en realiseren en veel minder op bij elkaar komen en vergaderen. Realiseren geeft de meeste energie!
Het gaat vooral om een werkwijze en samenwerking. In de eerste plaats gaat het om het realiseren van de maatschappelijke opgaven. De wijze van werken en samenwerking is daarvoor bepalend. Vervolgens gaat het om de juiste mensen die deze werkwijze gaan waarmaken en goede persoonlijke verhoudingen. De structuur en andere hulpbronnen staan in dienst van de werkwijze – niet omgekeerd.
10. Bouw aan een lerende organisatie en werk aan een gezamenlijk kennisfonds. Fouten maken mag en is nodig om tot verdere groei en innovatie te komen. Het is wel zaak te leren van goede en minder goede ervaringen.
 - > Zet veel meer in op samen leren en evalueren.
 - > Voer regelmatig reflectiegesprekken, net als in dit onderzoek: wat gaat goed, wat kan beter of anders?
 - > Doe dit permanent en periodiek. Betrek daarbij ook de raad, het college en inwoners/samenwerkingspartners.

Zienswijze

Alvorens wij het onderzoek en de aanbevelingen aan de raad aanbieden, stellen wij u in de gelegenheid uw zienswijze daarop aan de rekenkamercommissie kenbaar te maken.

Wij verzoeken u uw zienswijze uiterlijk op vrijdag 12 juli 2019 aan ons kenbaar te maken. De behandeling van het rapport zal hoogstwaarschijnlijk plaatsvinden in de vergadering van de commissie ABM van 12 september 2019. Uw zienswijze zal ook aan de raad worden aangeboden.

¹ Het resultaat daarvan is: Gemeente Huizen, Burgerparticipatie. Leren door doen!, november 2018 (bijlage bij: Procesvoorstel burgerparticipatie aan de raad, 22 november 2018).

Gelet op het feit dat het rapport nog vertrouwelijk is, verzoeken wij u vriendelijk prudent met dit rapport om te gaan.

Hoogachtend,

Namens de rekenkamercommissie

M.J. van den Berg
ambtelijk secretaris

De rekenkamercommissie is een onafhankelijke door de gemeenteraad ingestelde commissie.